

مشارکت شهروندان پر نقش ترین عامل کنترل کننده جمعیت موش های فاضلاب

موشها از مهمترین عوامل ایجاد کنند بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان هستند، در مناطق شهری ۳ نوع موش زندگی می کنند، موش قهوه ای (موش فاضلاب)، موش سیاه (موش سقف) موش خانگی، این جوندگان مخزن بسیاری از بیماریهای ویروسی، انگلی و باکتریایی می باشند و در انتقال و انتشار بیماریهای عفونی نقش بسیار مهمی دارند. موش فاضلاب یا موش قهوه ای به طور معمول ۳۵ نوع بیماری مختلف را به انسان منتقل می کند بنابراین می توانند مشکلات بهداشتی فراوانی را در جوامع شهری ایجاد کنند به عنوان مثال آلوده شدن مواد غذایی به ادرار و مدفوع این نوع موش موجب مسمومیت غذائی و بروز بیماریهایی مانند حصبه، تیفوس، وبا و... می شود همچنین این موش ها ممکن است به انسان حمله کرده و در نتیجه گازگرفتگی بیماری تب گاز گرفتگی ایجاد شود.

علاوه بر بیماریهای گفته شده موش ها می توانند با تغذیه از مواد غذایی و کالاهای باعث اتلاف منابع اقتصادی شوند به عنوان مثال یک کلنی ۱۰۰۰ عددی از موش ها می تواند در طول یکسال باعث تخریب ۱۵ تن مواد غذایی شود، این جوندگان به علت خصوصیات مورفولوژیک و بیولوژیک بدنشان در اکثر محیط ها زندگی می کنند، در محل هایی که مواد غذایی، پناهگاه و آب مناسب فراهم باشد موش فاضلاب به سرعت تکثیر می یابند، یکی از این مناطق جویها و شبکه های جمع آوری فاضلاب می باشد، میزان تولید مثل موش های فاضلاب بسیار بالاست و می توانند در طول سال ۵ بار تولید مثل کنند که هر بار تولید مثل ۶ تا ۱۲ نوزاد تولید می شود لذا جهت پیشگیری از انتقال بیماریهای منتقله توسط موش فاضلاب توجه به کنترل جمعیت این نوع موش ها امری جدی است در زمینه کنترل و جلوگیری از افزایش جمعیت موشهای فاضلاب می توان از تجربیات شهرهایی که در این زمینه با مشکل مواجه شده اند استفاده کرد، تحقیقات صورت گرفته در کشور نشان داده است موش ها روزانه تنها به حداقل ۳۰ گرم غذا نیاز دارند بنابراین رها کردن مواد غذایی نیم خورده و ضایعات سبزیجات و میوه ها مهمترین علت افزایش جمعیت این حیوانات موذی است، به عنوان مثال ضایعات کاهو به دلیل داشتن ویتامین K به شدت موش ها را به خود جذب می کند. در برخی از شهرهای ایران از روشهایی مانند سم پاشی با سموم مختلف و تله گذاری و روشهای دیگر استفاده شده است که موفقیت چندانی حاصل نشده است و علت اصلی آن خصوصیات ژنتیکی موشهاست، این حیوانات به سرعت نسبت به این روش ها از خود عکس العمل نشان می دهند از طرف دیگر وقتی زباله و مواد غذایی در سطح معابر به راحتی در دسترس موش ها باشد آنها از طعمه مسموم شیمیایی استفاده نمی کنند (طعمه ها را نمی خورند) همچنین در برخی موارد استفاده از طعمه آلوده به سموم باعث ایجاد مشکلاتی مانند آلودگی منابع آب و خاک شده است و استفاده از این روش ها نیازمند به صرف هزینه بالایی نیز می باشد، روش مبارزه تلفیقی که در برخی از شهرهای ایران و

جهان انجام شده است نتایج قابل قبولی را به همراه داشته است مبارزه تلفیقی یعنی محدود سازی غذا ، آب و زیستگاه در دسترس این جانوران و محدود ساختن نیازهای زیستی این جانور ، بنابراین بهترین روش کنترل جمعیت موش ها عبارتند از : بهسازی محیط از طریق پاکسازی جویها به صورت مرتب و از بین بردن لانه این حیوانات، عدم تخلیه زباله توسط شهروندان در کانال ها و جویها. در شهر قزوین نیز استراتژی فوق در حال حاضر بهترین استراتژی جهت مبارزه با موش هاست ،در این راستا سازمان مدیریت پسماند شهرداری قزوین پاکسازی جویها را به صورت مرتب انجام می دهد البته این موضوع به تنهایی کافی نیست و نقش شهروندان در رعایت موضاعت بهداشتی کلید موفقیت در کنترل جمعیت موش هاست رها کردن زباله در معابر و یا قرار دادن آنها در کنار مخازن زباله می تواند مخزن غذایی مناسبی برای موش ها باشد بنابراین می بایست عموم شهروندان و صنوف مختلف در ایجاد شرایط بهداشتی شهر مشار کت نمایند و با عدم تخلیه زباله در معابر و کانال ها و قرار دادن زباله در نزدیکترین مخازن مخصوص زباله در ساعت مقرر (ساعت ۹ شب) در کمک به شرایط بهداشتی شهر به منظور جلوگیری از معضل افزایش جمعیت موشها سهمیم باشند .

وحید جباری ، کارشناس ارشد مهندسی بهداشت محیط

کارشناس برنامه ریزی سازمان مدیریت پسماند

شهرداری قزوین